

El barri amb una festa major pròpia

▶ A la segona meitat del segle XIX es va començar a formar el Poble Nou ▶ Era lluny del nucli urbà d'aleshores i això va fer que els seus habitants tinguessin una consciència de pertinença al veïnat molt superior als de la resta de la ciutat de Manresa

Francesc Comas

MANRESA

A la segona meitat del segle XIX i lluny del nucli urbà es va formar un Poble Nou. El barri va néixer a l'altiplà que forma el relleu respecte al torrent dels Predicadors que arrenca del barri i desguassa cap a l'actual passeig Pere III.

La primera notícia escrita del barri la trobem l'any 1877 en el diari *El Cardoner*, que comenta l'incendi d'una teuleria situada al tossal de Pau Sabater amb aquestes paraules:

«Como asistimos al sitio del siniestro anteriormente citado, vimos algunas casas recientemente construidas y otras en construcción que a no tardar formaran un barrio con veinte y ocho edificios. Vulgarmente se le da el nombre de Pueblo Nuevo, y parece que los propietarios no se desdennan en admitirlo, cuando vimos en letra de molde en la casa de mejor apariencia un rótulo que decía: POBPBLA NOU».

Sembla ser que el rajoler venia –sobre parcel·les de regadiu– solars i casetes que també construïa sense sol·licitar permís d'urbanització i, a més a més, com a argument de venda prometia que allà no s'havien de pagar impostos municipals perquè estaven lluny de la ciutat.

El barri es va estructurar al voltant de dos carrers perpendiculars, el carrer Major i el carrer Sant Josep. El carrer Major va ser el primer que es va ocupar, a final del

ARXIU JAUME PONS

Una carrossa desfilant per la futura plaça del Grup Escolar. Al fons, conjunt de cases del Poble Nou

XIX i principi del XX, per pagesos i altres treballadors com rajolers i paletes, entre altres, mentre que el Sant Josep es va urbanitzar a inici del segle.

Algunes cases del carrer Major mostraven, fins fa poc, la relació del barri amb l'activitat agrícola amb una entrada per a carros i amb el pis de dalt que servia de golfes per assecat el gra, amb alguns pagesos venent productes de l'horta a l'entrada de casa, així com casetes amb jardí típiques de principi del segle XX. La formació del barri allunyat del centre –el que hi havia més a prop als anys vint era el *Grup Escolar*– va fer que els seus estadants agafessin una consciència de barri i de per-

tinença molt superior a altres barris de la ciutat. N'és una mostra el fet que és l'únic barri de Manresa que no fa festes de barri, sinó festa major, que com tothom sap és la festa més important i principal en una col·lectivitat; i que molts dels residents del barri diguessin generalment que anaven o baixaven a Manresa a comprar.

En temps de les Bases, a la dècada dels noranta, al barri hi vivien unes quaranta-dues famílies.

A final del segle XIX i principi del XX es van començar a configurar dos nous barris que s'han consolidat al llarg del segle XX. Ens referim al barri de la carretera de Santpedor i al de la carretera del Pont de Vilomara.

El de la carretera de Santpedor es va formar a partir de la construcció de la carretera de Manresa a Santpedor. Fins aleshores hi havia un conjunt de masies esparses amb nombrosos camps de regadiu i alguns de secà, els Dipòsits Vells (1865) i, més endavant, els Dipòsits Nous. Durant aquells anys es van començar a edificar un conjunt de casetes –algunes s'han enderrocat fa pocs anys– al primer tram de la carretera a tocar de la plaça Bonavista i al costat de la fàbrica tèxtil de Cal Carreras i la torre del Soler del Blaqueig. El barri va anar creixent fins a la plaça Mallorca i els carrers del voltant, com ara Creu Guixera o Llibertat.

La primera notícia del barri del Poble Nou és de l'any 1877 del diari *El Cardoner* arran d'un incendi en una teuleria

La zona de Creu Guixera –que està documentada des del segle XIV– eren terres ocupades per camps de secà i regadiu amb algunes masies.

Als anys de les Bases trobem que a la zona de Creu Guixera es van demanar llicències d'obres per fer una casa de planta baixa, un primer pis i golfes. Alguns propietaris al·legaven en la sol·licitud de la llicència que es tractava d'una «casa barata» i que per tant estaven exempts de pagar els arbitris municipals. Aquesta zona va experimentar un gran creixement a la segona dècada del segle XX.

Un altre sector de creixement de la ciutat va ser al primer tram de la carretera del Pont de Vilomara. Al voltant del torrent de Sant Ignasi, entre l'ermita de Sant Joan d'en Coll i la capella del Remei, hi havia fàbriques de tints, tèxtils i farineres.

La construcció de la carretera del Pont de Vilomara va esdevenir un lloc de passeig per a la gent durant les tardes d'hivern o els capvespres d'estiu. Fins i tot es va parlar de fer un passeig que fos una prolongació del de Pere III fins a la balconada de Sant Pau. En el primer tram fins al camí de Viladordis s'hi van construir una sèrie de xalets, la majoria dels quals es van convertir, amb el temps, en blocs d'habitatges.

L'APUNT

Una ciutat discontinua

▶ A final del segle XIX i principi del XX hi havia quasi tres mil edificis dins el nucli urbà, setanta al barri del Poble Nou, deu a la barriada del Guix, setanta a la zona rural de Viladordis i unes tres-centes cases disseminades. A part de la ciutat que havia estat emmurallada, dels eixos de creixement de les carreteres de Cardona, de Vic i del Passeig i dels barris del Poble Nou, carretera de Santpedor i el Pont de Vilomara hi havia tota una part de ciutat disseminada que es va anar omplint al llarg del segle XX fins a configurar una bona part dels barris actuals. El barri de Valladaura era una extensa zona de regadiu, la partida de l'Irla, amb fàbriques tèxtils, la via del tren cap a Berga inaugurat el 1885, cases de pagès com cal Xola, la casa de la Creu o l'Era del Bon Jesús i alguns carrers que s'anaven configurant al voltant dels ramals de la Sèquia (Dos de Maig, Bruc, Nou de Valladaura, Folch i Torres). Els

carrers amb més habitatges eren els del Cós i Era d'en Coma, que es trobaven a prop de l'antic portal de Valladaura. El sector de plaça Catalunya estava molt poc edificat, hi predominaven les cases de pagès, com cal Jordana, can Xerraire, can Parull, can Banyot i can Saldes, entre d'altres, una part del Saclosa, els carrers del Pujolet i Sant Fruitós al voltant de la fàbrica tèxtil i unes quantes rajolereries. Més cap a llevant l'antic camí de Joncadella (ara Barcelona) s'anava urbanitzant en el seu primer tram (Ginjoler, fàbrica de les Oques, via del tren, etc.), però encara hi havia moltes cases de pagès, com cal Fus o cal Manyanet, fins a enllaçar amb el barri del Poble Nou. També es va anar urbanitzant al voltant del Puigterrà amb l'obertura del carrer Circumval·lació i part del de la Sèquia. Més amunt del barri històric de les Escodines i al voltant del convent dels Caputxins, acabat de construir, es van formar

ACBG

El carrer Nou de Santa Clara es va configurar a final del XIX

nous vials com Caputxins, Sant Llorenç de Brindisi, Nus de Santa Clara i era Huguet però dominaven les masies al mig dels camps de regadiu com la Culla, cal Gravat, can Planes i més cap al cantó del camí de Viladordis, cal

Xivit, cal Coro, cal Forn, etc. Amb el pas del temps i en funció de la conjuntura econòmica, la ciutat va anar tapant els espais buits d'aquest espai periurbà que envoltava les tres terceres parts de la ciutat històrica.